

ЈП „Србијашуме“ Београд

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА РИБАРСКИМ ПОДРУЧЈЕМ
“ЗЛАТИБОР” ЗА 2025. ГОДИНУ**

Стручно лице
Ивана Станковић

дипл.инж.пољ.за сточарство, спец. за ловну привреду

Београд, 2024. године

Правни основ

На основу члана 17. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (*Службени гласник РС*“ бр. 128/14 и 95/18 – др. закон), корисник доноси Годишњи програм управљања рибарским подручјем „Златибор“ за 2025. годину.

Чланом 19. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (*Службени гласник РС*“ бр. 128/14 и 95/18 – др. закон) предвиђено је да Годишњи програм управљања рибарским подручјем садржи:

- 1. Процену биомасе и риболовног притиска на рибљи фонд на основу годишњих статистичких показатеља улова риболоваца и рибара;**
- 2. дозвољени годишњи и дневни излов рибе по врстама;**
- 3. динамику порибљавања рибарског подручја по врстама и количини риба, времену и месту порибљавања, као и потребна новчана средства;**
- 4. мере и начин заштите и одрживог коришћења рибљег фонда;**
- 5. програм едукације рекреативних риболоваца.**

Годишњи програм управљања рибарским подручјем „Златибор“ за 2025. годину доноси се према наведеним поглављима, у складу са Изменама и допунама Програма управљања рибарским подручјем „Златибор“ за период 2019-2028. године (Сагласност Министарства заштите животне средине број 324-07-195/2018-04 од 15.09.2021.) на основу резултата стања рибљег фонда добијеног редовним мониторингом током 2021. године.

1. ПРОЦЕНА БИОМАСЕ И РИБОЛОВНОГ ПРИТИСКА НА РИБЉИ ФОНД НА ОСНОВУ ГОДИШЊИХ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА УЛОВА РИБОЛОВАЦА

Састав рибљег фонда

Рибарско подручје "Златибор" чине риболовне воде, водоток или део водотока: Увац, Рзав, Црни Рзав, Доброселичка река, Обудојевица, Рибница, Катушница. Осим наведених водотокова или њихових делова у оквиру рибарског подручја је и вештачко акумулацино језеро „Рибница“ (у даљем тексту „Рибничко језеро“), као и остале воде мањег капацитета у оквиру граница Парка природе „Златибор“ („Службени гласник РС“ бр. 91/17).

Границе рибарског подручја се подударају са границама Парка природе „Златибор“. Воде рибарског подручја користе се за рекреативни риболов.

Као најзначајније риболовне воде подручја (цели токови река или њихови делови) могу се издвојити: Увац (део тока), Рзав (део тока), Црни Рзав, Рибница и река Катушница. Осим река од посебног значаја за рекреативни риболов је акумулација „Рибница“.

Састав рибљег фонда на рибарском подручју “Златибор“, приказан је на основу доступних података из ранијих истраживања (Симић и сарадници 2007/16.), истраживања која су спроведена током 2018. године и редовним мониторингом током 2021. године.

Резултати квалитативне структуре рибљих заједница на рибарском подручју приказани су у табели 1.

Табела 1. Квалитативна структура рибљих заједница на рибарском подручју ”Златибор“

ВРСТА РИБЕ / РИБОЛОВНЕ ВОДЕ	Рибничко језеро	Црни Рзав	Увац	Катушница	Доброселичка река	Остале мање реке
поточна пастрмка (<i>Salmo trutta</i>)	+		+	+	+	
младица (<i>Hucho hucho</i>)			+			
клен (<i>Squalius cephalus</i>)	+	+	+		+	
скобаљ (<i>Chondrostoma nasus</i>)	+					
поточна мрена (<i>Barbus balcanicus</i>)		+	+	+	+	+
кркуша (<i>Gobio obtusirostris</i>)			+			
укљева (<i>Alburnus alburnus</i>)			+			
плиска (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)		+	+		+	+
пијор (<i>Phoxinus phoxinus</i>)		+			+	+

шаран (<i>Cyprinus carpio</i>)	+					
бодорка (<i>Rutilus rutilus</i>)	+					
деверика (<i>Abramis brama</i>)	+					
бабушка (<i>Carassius gibelio</i>)	+					
лињак (<i>Tinca tinca</i>)*	+					
сом (<i>Silurus glanis</i>)	+					
смуђ (<i>Sander lucioperca</i>)	+					
бркица (<i>Barbatula barbatula</i>)					+	+
сунчица (<i>Lepomis gibbosus</i>)	+					
УКУПАН БРОЈ ВРСТА	11	4	7	2	6	4
*строго заштићена врста						

Према наведеним подацима, у акумулацији „Рибничко језеро“ забележено је присуство једанаест врста риба од којих лињак (*Tinca tinca*) спада у строго заштићене врсте. У рекама се констатује присуство две до седам врста риба.

Процена биомасе и риболовног притиска

Анализом резултата добијених током мониторинга 2021. године, утврђено је да су у односу на претходна истраживања најзначајније промене регистроване на Рибничком језеру и односе се на значајно повећање популације смуђа (*Sander lucioperca*) што доводи до измене интерспецијских односа међу рибљим врстама у рибљој заједници ове риболовне воде. Повећање популације смуђа (*Sander lucioperca*) посебно је неповољно по поточну пастрмку (*Salmo trutta*) која се природно тешко прилагођава и размножава на просечно вишој температури воде језера и притока. Запажа се даљи пад бројности популације поточне пастрмке (*Salmo trutta*) у Црном Рзаву.

Анализом доступних резултата констатује се да у водама рибарског подручја поточна пастрмка (*Salmo trutta*) највећу биомасу и продукцију постиже у реци Катушници. Мали капацитет ове реке доприноси да у популацији пастрмке доминирају јединке испод минималне ловне дужине.

Осим салмонидних врста у водама рибарског подручја, посебно у Рибничком језеру запажа се значајна продукција ципринидних врста које уједно представљају и најзначајније риболовне врсте на овом рибарском подручју: скобаљ (*Chondrostoma nasus*), клен (*Squalius cephalus*), поточна мрена (*Barbus balcanicus*), деверика (*Abramis brama*), шаран (*Cyprinus carpio*), сом (*Silurus glanis*).

Реке, односно потоци као што су: Семегњевска река, Рибница, Јабланица, Бели Рзав, Обудојевица имају малу биомасу која се креће од 6,5 кг/км у реци Семегњевској до свега 0,15 кг/км за реку/поток Обудојевицу. Доминантне рибље врсте у овим водотоцима су двопруга уклија (*Alburnoides bipunctatus*), пијор (*Phoxinus phoxinus*) и поточна мрена (*Barbus balcanicus*). Део тока Великог Рзава (3,5 км) у границама рибарског подручја „Златибор“ има просечну биомасу од око 20 кг/км и на овом делу тока од салмонида могу се наћи поточна пастрмка (*Salmo trutta*) и ређе љипљен (*Thymallus thymallus*).

Од алохтоних врста значајну продукцију има бабушка (*Carassius gibelio*) у Рибничком језеру.

Рибарско подручје има и већи број малих река и потока, без већег риболовног значаја са доминацијом двопруге уклије (*Alburnoides bipunctatus*), пијора (*Phoxinus phoxinus*) и поточне мрене (*Barbus balcanicus*).

Према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16) од строго заштићених врста риба спорадично се среће само лињак (*Tinca tinca*) у Рибничком језеру, унесен током ранијих порибљавања.

На рибарском подручју „Златибор“ у 2023. години грвтирало је 98 рекреативних риболоваца (укључени су и риболовци који су на рибарском подручју провели од 1 до 7 дана). У годишњем улову највише су биле заступљене следеће врсте риба: деверика (*Abramis brama*) 29%, смуђ (*Sander lucioperca*) 28%, клен (*Squalius cephalus*) 10%, шаран (*Cyprinus carpio*) 15%, поточна мрена (*Barbus balcanicus*) 12% и сом (*Silurus glanis*) са учешћем од 6% у укупном улову.

Заступљеност врста у укупном улову рекреативних риболоваца у 2023. години, исказана у процентима, приказана је на графикону 1.

Графикон 1. Заступљеност врста у укупном улову рекреативних риболоваца

Учешће рибљих врста у улову рекреативних риболоваца приказано је у табели 2.

Табела 2. Рибље врсте у улову рекреативних риболоваца на Рибарском подручју „Златибор“ у 2023. години.

Редни број	Врста рибе	Број јединки	Маса (кг)
1.	клен (<i>Squalius cephalus</i>)	40	17
2.	шаран (<i>Cyprinus carpio</i>)	15	24
3.	поточна мрена (<i>Barbus balcanicus</i>)	510	20
4.	деверика (<i>Abramis brama</i>)	140	48
5.	сом (<i>Silurus glanis</i>)	4	9
6.	смуђ (<i>Sander lucioperca</i>)	130	45
	Укупно	839	163

Наведени подаци показују да је у 2023. риболовни притисак смањен за 18 % у односу на 2022. годину. Риболовни притисак у 2023. години износио је 163 кг што чини 1,6% максималног годишњег излова пројектованог у Изменама и допунама Програма управљања рибарским подручјем „Златибор“ за период 2019 - 2028. године.

2. ДОЗВОЉЕНИ ГОДИШЊИ И ДНЕВНИ ИЗЛОВ РИБЕ ПО ВРСТАМА

На основу података о стању рибљег фонда, током 2025. године прописује се режим и квоте риболова приказане у табели 3.

Табела 3. Дозвољени дневни улов и режим риболова рекреативних риболоваца на рибарском подручју „Златибор“ током 2025. године

РИБОЛОВНЕ ВРСТЕ	ДНЕВНИ УЛОВ И РЕЖИМ РИБОЛОВА
<u>Алохтоне врсте</u>	неограничено
АУТОХТОНЕ РИБЕ:	
Установљава се ограничење масе дневног улова рекреативних риболоваца на максимално 5 кг за улов свих аутохтоних врста риба	
поточна пастрмка (<i>Salmo trutta</i>), младица (<i>Hucho hucho</i>), липљен (<i>Thymallus thymallus</i>)	Само по принципу „улови па пусти“
шаран (<i>Cyprinus carpio</i>), сом (<i>Silurus glanis</i>), смуђ (<i>Sander lucioperca</i>)	Максимално 3 комада у дозвољеној ловној величини збирно
скобаљ (<i>Chondrostoma nasus</i>), поточна мрена (<i>Barbus balcanicus</i>), клен (<i>Squalius cephalus</i>), деверика (<i>Abramis brama</i>)	Максимално 10 комада у дозвољеној ловној величини збирно
Када један уловљени примерак прелази масу од 5 кг, за све аутохтоне врсте риба, не важи ограничење дневног улова у комадима, већ се у таквим случајевима сматра да је испуњен максималан дневни улов у маси.	

У циљу максималне заштите и одржавања виталности популација риба за природну репродукцију, годишњи излов рибе од стране риболоваца може износити максимално 10 тона, односно не сме прелазити 70 % од укупног годишњег приноса.

3. ДИМАНИКА ПОРИБЉАВАЊА РИБАРСКОГ ПОДРУЧЈА ПО ВРСТАМА И КОЛИЧИНИ РИБА, ВРЕМЕНУ И МЕСТУ ПОРИБЉАВАЊА, КАО И ПОТРЕБНА НОВЧАНА СРЕДСТВА

После извршеног мониторинга рибљег фонда током 2021. констатоване су значајне промене физичких и биотичких карактеристика риболовних вода рибарског подручја. Ове промене су неповољне по раније планирана порибљавања. Прва значајна промена односи се на повећање популације смуђа (*Sander lucioperca*) у акумулацију „Рибница“. Смуђ спада у грабљиве врсте и његова већ бројна популација нарушава одрживост постојеће малобројне популације поточне пастрмке (*Salmo trutta*) као и успешност и смисао даљег порибљавања. Активан рад две изграђене МХЕ на Црном

Рзаву значајно мења водни режим ове реке и нарушава одрживост постојеће малобројне популације поточне пастрмке (*Salmo trutta*) као и успешност порибљавања.

На основу резултата мониторинга током 2021. године, Изменама и допунама Програма управљања рибарским подручјем „Златибор“ за период 2019-2028. године (Сагласност Министарства заштите животне средине број 324-07-195/2018-04 од 15.09.2021.) укинута су раније планирана порибљавања акумулације Рибница и Црног Рзава поточном пастрмком (*Salmo trutta*).

У 2025. години није предвиђено порибљавање риболовних вода рибарског подручја „Златибор“ ни издвајање новчаних средстава за ту намену.

4. МЕРЕ И НАЧИН ЗАШТИТЕ И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА РИБЉЕГ ФОНДА

- У циљу заштите и одрживог коришћења рибљег фонда, током 2025. године спроводимо следеће мере:
- Чување и заштита посебног станишта риба: Ова мера, осим трајне забране риболова у посебном станишту риба – ток реке Катушнице у границама одређеним координатама N:43.65.766; E:19.83.864 (улив воде из водопада Гостиље) до N:43.67.227; E:19.81.664, подразумева и забрану вађења песка, шљунка, камења и пањева, као и забрану предузимања свих радњи којима се нарушавају природне еколошке одлике риболовних вода, односно посебног станишта риба и угрожава рибљи фонд.
- Риболов на поточну пастрмку и липљена на свим риболовним водама које ове врсте настањују може се обављати само техником мушичарења и искључиво на вештачки мамац (различите врсте вештачких мушица) и само по принципу “улови па пусти”.
- Риболов на младицу дозвољен је само на вештачки мамац, односно “варалицу” и само по принципу “улови па пусти”.
- У режиму заштите II степена рекреативни риболов је забрањен на читавом току река: Увац, Љубишнице, Беле реке, Доброселичке реке и на изворишним деловима Катушнице.
- На акумулацији Рибница рекреативни риболов са обале риболовне воде обавља се забацивањем мамаца штаповима за риболов. Дозвољена је употреба највише три штапа са по две удице по присутном риболовцу. Особа која врши риболов не сме да се удаљава од забачених риболовних штапова на даљину која је већа од 30 метара, тачније у случају потребе удаљавања, риболовац је дужан да пре удаљавања забачене штапове са мамцима извади из воде.

- На свим осталим риболовним водама риболов се може вршити свим техникама, алатима и опремом, које нису у супротности са одредбама Правилника о начину, алатима и средствима којима се обавља привредни риболов, као и о начину, алатима, опреми и средствима којима се обавља рекреативни риболов (*"Службени гласник РС", бр. 9/17 и 34/18*).
- Ноћни риболов дозвољен је само са обале (без употребе чамаца и других импровизованих пловила) у периоду 03^h до 21^h односно забрањен је у периоду од 21^h до 03^h по летњем рачунању времена, а по зимском рачунању времена риболов је дозвољен у периоду од 05^h до 18^h односно забрањен је у периоду од 18^h до 05^h.
- Током целе године забрањено је ноћу ловити младицу, липљена и поточну пастрмку у времену од 21^h до 03^h током летњег летњем рачунању времена и од 18^h до 05^h у периоду зимског рачунања времена.
- Стално праћење хидролошких појава у посебном станишту риба и активно спашавање риба уколико се поплаве десе у одређеном обиму.
- Спровођење одредбе Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (*"Службени гласник РС" бр. 128/14 и 95/18 - др. закон*) као и одредбе важећих подзаконских аката.
- Организовање и праћење стања популација пастрмке у периоду мреста и евидентирње подручја мреста.
- Појачане активности рибочуварске службе на подручју Рибничког језера као главне риболовне воде.
- Риболов из чамца на акумулацији „Рибничко језеро“ није дозвољен.
- Као мамац „кедер“ за лов грабљивих врста риба (сом, штука, смуђ), забрањује се коришћење живих рибљих врста (како аутохтоних тако и алохтоних), већ се само могу користити вештачки мамци, односно варалице.
- Успостављена је активна сарадња са руководством рибарског подручја „Западна Морава“ које окружује рибарско подручје „Златибор“, посебно када је у питању чување вода у периоду мреста риба, режим риболова, спречавање загађења и др. Ова сарадња односи се и на заједничку контролу риболовних вода које су само малим делом у границана рибарског подручја „Златибор“ као што је Велики Рзав.
- Појачана је сарадња са надлежном инспекцијском службом и по потреби полицијом.
- Са одговорним лицима водовода или електропривреде, који користе воду из акумулације „Рибнички језеро“, договорено је да се вода не испушта нагло из акумулације у периоду мреста риба, а у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда (*"Службени гласник. РС" бр. 128/14 и*

95/18 и др. закон). Обавестили смо власнике МХЕ да ће се свако непоштовање прописаног “биолошког минимума” пријављивати надлежној инспекцији.

- У циљу заштите природе и природних вредности рибарског подручја, риболовцима се при куповини дозвола уручује писано обавештење о мерама очувања природних вредности, посебно о поступцима у случају улова строго заштићених врста риба и ракова. Посебан акценат мера очувања усмерен је на заштиту популације лињака (*Tinca tinca*) у језеру “Рибница”, популације поточне пастрмке (*Salmo trutta*) у Катушници, као и популацијама поточног рака (*Austropotamobius torrentium*) у свим риболовним водама овог рибарског подручја.

5. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ РЕКРЕАТИВНИХ РИБОЛОВАЦА

Едукација рекреативних риболоваца подразумева израду штампаног едукативног материјала у виду брошуре - флајера, са законским и подзаконским актима, правилима понашања рекреативних риболоваца на риболовној води. Овај штампани материјал биће подељен риболовцима при куповини годишњих дозвола.

У складу са могућностима, организоваћемо тематске риболовне скупове, на којима ћемо промовисати добре стране бављења рекреативним риболовом, односно уводити у свет рекреативног риболова млађе популације. Ове активности имају за циљ, повећање броја риболоваца који ће се у будућности овом активношћу бавити, а у складу са тенденцијом очувања и увећања рибљег фонда.

У 2025. години одржаће се два едукативна скупа у складу са Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца („Службени гласник РС” бр. 31/16) са актуелним темама везаним за риболовне воде подручја у циљу одрживог коришћења рибљег фонда. Посебна пажња током едукације посветиће се понашању риболоваца на води током риболова, а везано за одржавање хигијене риболовног места, заштите риболовне воде и обала од загађења. Нагласиће се важност вођења прецизне евиденције улова од стране рекреативних риболоваца као и последице непланског уношења нових рибљих врста у риболовне воде. Истаћи ће се значај мера очувања усмерен на заштиту популације лињака (*Tinca tinca*) у језеру “Рибница”, популације поточне пастрмке (*Salmo trutta*) у Катушници као и популацијама поточног рака (*Austropotamobius torrentium*) у свим риболовним водама рибарског подручја „Златибор“.